

Country File

LITHUANIA

Last updated: **May 2009**

Region	Europe
Legal system	Civil Law
UNCAT Ratification/ Accession (a)/ Succession (d)	1 February 1996 (a)
Relevant Laws	<ul style="list-style-type: none"> • Constitution of 25 October 1992 (amended by Law No. IX-2343, 13 July 2004 and Law No. IX-2344, 13 July 2004) • Law on the Approval and Entry Into Force of the Criminal Code of 2000 (Law No VIII-1968, 26 September 2000, amended by Law No X-1597, 12 June 2008) • Law on the Legal Status of Aliens of 2004 (Law No. IX-2206, 29 April 2004, amended by Law No. X-1442, 1 February 2008) • Law on the Fundamental Children's Rights Protection
Relevant Articles	<ul style="list-style-type: none"> • Prohibition of Torture: <ol style="list-style-type: none"> 1. Article 21 of the Constitution 2. Article 10 and Article 49 of the Law on Fundamental Children's Rights Protection • Definition of Torture: • Penalties: Articles 100 and 103 of the Criminal Code • Others: <ol style="list-style-type: none"> 1. Non-Retroactive Principle: Article 3 of the Criminal Code 2. Defences: Article 95 of the Criminal Code 3. Extradition: Articles 87 and 130 of the Legal Status of Alien Law
Languages Available	<ul style="list-style-type: none"> • Lithuanian (official language)

Association for the Prevention of Torture (APT) www.apr.ch

For any suggestions and/or comments, please contact us at laws@apr.ch.

The APT does not guarantee that this data constitutes the latest applicable laws and/or that it represents the entire national legal framework related to torture. The contents and use of this material, including links, do not imply any responsibility from the part of the APT.

	<ul style="list-style-type: none"> • English
Other Relevant Information	Full text of Lithuanian laws may be obtained from http://www3.lrs.lt/pls/inter/w2008_home.home?p_kalb_id=2

Relevant Articles – LITHUANIA

LITHUANIAN

Lietuvos Respublikos Konstitucija

21 straipsnis

Žmogaus asmuo neliečiamas.

Žmogaus orumą gina įstatymas.

Draudžiama žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą, žiauriai su juo elgtis, taip pat nustatyti tokias bausmes.

Su žmogumi, be jo žinios ir laisvo sutikimo, negali būti atliekami moksliniai ar medicinos bandymai.

Lietuvos Respublikos Baudžiamasis Kodeksas Bendroji Dalis

3 straipsnis Baudžiamojo įstatymo galiojimo laikas

...

3. Baudžiamasis įstatymas, nustatantis veikos nusikalstamumą, griežtinantis bausmę arba kitaip sunkinantis nusikalstamą veiką padariusio asmens teisinę padėtį, neturi grįžtamosios galios. Išimtį sudaro šio kodekso normos, nustatančios atsakomybę už genocidą (99 straipsnis), tarptautinės teisės draudžiamą elgesį su žmonėmis (100 straipsnis), tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žudymą (101 straipsnis), okupuotos valstybės civilių trėmimą (102 straipsnis), tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žalojimą, kankinimą ar kitokį nežmonišką elgesį su jais (103 straipsnis), civilių ar karo belaisvių prievartinį panaudojimą prieš ginkluotuosiose pajėgose (105 straipsnis), draudžiamą karo ataką (111 straipsnis)...

95 straipsnis Apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis

...

5. Nėra senaties šiems nusikaltimams, numatytiems šiame kodekse:
- 1) genocidui (99 straipsnis);
  - 2) tarptautinės teisės draudžiamam elgesiui su žmonėmis (100 straipsnis);
  - 3) tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žudymui (101 straipsnis);
  - 4) okupuotos valstybės civilių trėmimui ar okupavusios valstybės civilių gyventojų perkėlimui (102 straipsnis);
  - 5) tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žalojimui, kankinimui ar kitokiam nežmoniškam elgesiui su jais (103 straipsnis);

- 6) tarptautinės humanitarinės teisės normų dėl civilių ir jų turto apsaugos karo metu pažeidimui (104 straipsnis);
- 7) civilių ar karo belaisvių prievartiniam panaudojimui prieš ginkluotosiose pajėgose (105 straipsnis);
- 8) saugomų objektų naikinimui ar nacionalinių vertybių grobstymui (106 straipsnis);
- 9) agresijai (110 straipsnis);
- 10) draudžiamai karo atakai (111 straipsnis);
- 11) uždraustų karo priemonių naudojimui (112 straipsnis).

100 straipsnis Tarptautinės teisės draudžiamas elgesys su žmonėmis

Tas, kas tyčia, vykdydamas ar remdamas valstybės ar organizacijos politiką, dideliu mastu arba sistemingai užpuolė civilius ir juos žudė arba sunkiai sutrikdė jų sveikatą; sudarė tokias gyvenimo sąlygas, kad jos lėmė žmonių žūtį; prekiavo žmonėmis; deportavo gyventojus; kankino, žagino, įtraukė į seksualinę vergovę, vertė užsiimti prostitucija, priverstinai apvaisino ar sterilizavo; persekiojo kurią nors žmonių grupę ar bendriją dėl politinių, rasinių, nacionalinių, etninių, kultūrinių, religinių, lyties ar kitų motyvų, kuriuos draudžia tarptautinė teisė; žmones sulaukė, areštavo ar kitaip atėmė jų laisvę, kai toks laisvės atėmimas nepripažįstamas, ar nepranešė apie žmonių likimą arba buvimo vietą; vykdė apartheido politiką, baudžiamas laisvės atėmimu nuo penkerių iki dvidešimties metų arba laisvės atėmimu iki gyvos galvos.

103 straipsnis Tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žalojimas, kankinimas ar kitoks nežmoniškas elgesys su jais

Tas, kas karo ar tarptautinio ginkluoto konflikto metu arba okupacijos ar aneksijos sąlygomis pažeisdamas tarptautinės humanitarinės teisės normas sunkiai sužalojo ar susargdino arba kankino sužeistus asmenis, ligonius, žūvančio karo laivo jūreivius, karo belaisvius, civilius ar kitus tarptautinės humanitarinės teisės saugomus asmenis, atliko su jais biologinį ar medicininį eksperimentą, neteisėtai paėmė persodinti jų organą ar audinį, neteisėtai ėmė jų kraują arba kitaip nežmoniška su jais elgėsi, baudė kriminalinėmis bausmėmis be nepriklausomo ir nešališko teismo sprendimo ar be gynybos garantijų teisme arba išniekino nukautųjų palaikus, baudžiamas laisvės atėmimu nuo trejų iki dvylikos metų.

Istatymas dėl Užsieniečių Teisinės Padėties 2004 m. Balandžio 29 d. Nr. IX-2206

87 straipsnis Papildomos apsaugos suteikimas

1. Papildoma apsauga gali būti suteikta prieglobsčio prašytojui, kuris yra už savo kilmės valstybės ribų ir negali ten grįžti dėl visiškai pagrįstos baimės, kad:
  - 1) jis bus kankinamas, su juo bus žiauriai, nežmoniška elgiama arba bus žeminamas jo orumas ar jis bus tokiu būdu baudžiamas;

- 2) yra grėsmė, kad jo kaip žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės bus pažeistos;
  - 3) yra grėsmė jo gyvybei, sveikatai, saugumui ar laisvei dėl paplitusios prievartos, kuri kyla karinio konflikto metu arba kuri sudaro sąlygas sistemingiems žmogaus teisių pažeidimams.
2. Sprendimą dėl papildomos apsaugos suteikimo arba nesuteikimo prieglobsčio prašytojui priima Migracijos departamentas.

130 straipsnis Draudimas išsiųsti arba gražinti užsieniečių

1. Draudžiama išsiųsti arba gražinti užsieniečių į valstybę, kurioje jo gyvybei ar laisvei gresia pavojus arba jis gali būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų, arba į valstybę, iš kurios jis gali būti vėliau nusiųstas į tokią valstybę.
2. Užsienietis neišsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos arba negražinamas į valstybę, jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad joje užsienietis bus kankinamas, su juo bus žiauriai, nežmoniškai elgiamasi arba žeminamas jo orumas ar jis bus tokiu būdu baudžiamas.
3. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos netaikomos užsieniečiui, kuris dėl svarbių priežasčių kelia grėsmę Lietuvos Respublikos saugumui arba jis įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo ir kelia grėsmę visuomenei.
4. Užsienietis neišsiunčiamas iš Lietuvos Respublikos arba negražinamas į užsienio valstybę, jeigu jam Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka yra suteiktas apsisprendimo laikotarpis, per kurį jis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar su teismu.

Lietuvos Respublikos Vaiko Teisių Apsaugos Pagrindų Įstatymas

10 straipsnis Vaiko teisė į asmeninį gyvenimą, asmens neliečiamybę ir laisvę

1. Vaikas turi teisę į asmeninį gyvenimą, bendravimą, susirašinėjimo slaptumą, į asmens neliečiamybę ir laisvę. Šias teises bei laisves saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija, šis ir kiti įstatymai bei teisės aktai.
2. Draudžiama vaiką kankinti, žaloti, žeminti jo garbę ir orumą, žiauriai su juo elgtis.

49 straipsnis Drausmės bei auklėjamojo poveikio priemonių vaikui taikymas

1. Vaiką, vengiantį atlikti savo pareigas, už drausmės pažeidimus tėvai, kiti teisėti vaiko atstovai gali atitinkamai drausminti savo nuožiūra, išskyrus fizinį ar psichinį kankinimą, kitokį žiaurų elgesį, vaiko garbės ir orumo žeminimą.

2. Vaikui už mokymo, auklėjimo (globos) įstaigos vidaus tvarkos taisyklių ir mokinio elgesio normų pažeidimus gali būti taikomos drausminės auklėjamojo poveikio priemonės: pastaba, papeikimas, griežtas papeikimas, atitinkamas elgesio įvertinimas, kitos įstatymų nustatytos poveikio priemonės.
3. Vaikui už nuolatinius ir piktybinius teisėtvarkos pažeidimus, taip pat už pavojingos (nusikalstamos) veikos padarymą, jeigu dėl jo amžiaus, sveikatos būklės ar kitų aplinkybių negalima taikyti administracinės ar baudžiamosios atsakomybės, gali būti taikomos šios auklėjamojo poveikio (drausminimo) priemonės:
  - 1) įspėjimas;
  - 2) įpareigojimas viešai ar kitokia forma atsiprašyti nukentėjusįjį;
  - 3) atidavimas tėvų ar kitų asmenų priežiūrai pagal laidavimą;
  - 4) namų priežiūra (laisvalaikio apribojimas);
  - 5) atidavimas į specialiąją auklėjimo ir drausmės įstaigą;
  - 6) kitos įstatymų numatytos priemonės (atsižvelgiant į vaiko amžių, jo padaryto pažeidimo pobūdį, kitas aplinkybes).
4. Šio straipsnio trečiojoje dalyje išvardytų priemonių konkrečias rūšis, terminus, jų taikymo ir vykdymo tvarką nustato įstatymai bei kiti teisės aktai.
5. Atiduoti vaiką į specialiąją auklėjimo ir drausmės įstaigą galima tik teismo sprendimu įgaliotų institucijų teikimu.
6. Specialiosiose auklėjimo ir drausmės įstaigose turi būti formuojami vaiko elgesio, asmens higienos, kultūrinio bendravimo įgūdžiai, sudaromos sąlygos įgyti privalomą bei bendrąjį vidurinį išsilavinimą, profesinį pasirėngimą darbui ir gyvenimui visuomenėje.

ENGLISH (Translation)

Constitution of 25 October 1992 (amended by Law No. IX-2343, 13 July 2004 and Law No. IX-2344, 13 July 2004)

Article 21

The right to integrity of the person shall be inviolable.

Human dignity shall be protected by law.

It shall be prohibited to subject anyone to torture, injury, degrading and inhuman treatment or punishment.

No person may be subjected to scientific or medical experimentation without his free and informed consent.

Law on the Approval and Entry Into Force of the Criminal Code of 2000 (Law No VIII-1968, 26 September 2000, amended by Law No X-1597, 12 June 2008)

Article 3 Terms of Validity of a Criminal Law

...

3. A criminal law establishing the criminality of an act, imposing a more severe penalty upon or otherwise aggravating legal circumstances of the person who has committed the criminal act shall have no retroactive effect. The provisions of this Code establishing liability for genocide (Article 99), treatment of persons prohibited under international law (Article 100), killing of persons protected under international humanitarian law (Article 101), deportation of the civil population of an occupied state (Article 102), causing bodily harm to, torture or other inhuman treatment of persons protected under international humanitarian law (Article 103), forcible use of civilians or prisoners of war in the armed forces of the enemy (Article 105) and prohibited military attack (Article 111) shall constitute an exception.

Article 95 Statute of Limitations of a Judgement of Conviction

...

5. The following crimes provided for in this Code shall have no statute of limitations:
  - 1) genocide (Article 99);
  - 2) treatment of persons prohibited under international law (Article 100);
  - 3) killing of the persons protected under international humanitarian law (Article 101);
  - 4) deportation of civilians of an occupied state or transfer of the civilian population of an occupying state (Article 102);
  - 5) causing bodily harm to, torture or other inhuman treatment of the persons protected under international humanitarian law (Article 103);
  - 6) violation of norms of international humanitarian law concerning protection of civilians and their property in time of war (Article 104);
  - 7) forcible use of civilians or prisoners of war in the armed forces of the enemy (Article 105);
  - 8) destruction of protected objects or plunder of national valuable properties (Article 106);
  - 9) aggression (Article 110);
  - 10) prohibited military attack (Article 111);
  - 11) use of prohibited means of warfare (Article 112).

Article 100 Treatment of Persons Prohibited under International Law

A person who intentionally, by carrying out or supporting the policy of the State or an organisation, attacks civilians on a large scale or in a systematic way and commits their killing or causes a severe impairment to their health; inflicts on them such conditions of life as bring about their death; engages in trafficking in human beings; commits deportation of the population; tortures, rapes, involves in sexual slavery, forces to engage in prostitution, forcibly

inseminates or sterilises; persecutes any group or community of persons for political, racial, national, ethnic, cultural, religious, sexual or other reasons prohibited under international law; detains, arrests or otherwise deprives them of liberty, where such a deprivation of liberty is not recognised, or fails to report the fate or whereabouts of the persons; carries out the policy of apartheid shall be punished by imprisonment for a term of five up to twenty years or by life imprisonment.

Article 103 Causing Bodily Harm to, Torture or Other Inhuman Treatment of Persons Protected under International Humanitarian Law

A person who, in time of war or during an armed international conflict or under the conditions of occupation or annexation and in violation of norms of international humanitarian law, inflicts a serious bodily harm to or an illness upon or tortures the wounded, the sick, seamen of a sinking warship, prisoners of war, civilians or other persons protected under international humanitarian law, conducts a biological or medical experiment with them, unlawfully takes their organ or tissue for transplanting purposes, unlawfully takes their blood or subjects them to other inhuman treatment, imposes upon them criminal penalties without a judgement of an independent and impartial court or without guarantees of defence in court or commits an outrage on the remains of the fallen; shall be punished by imprisonment for a term of three up to twelve years.

Law on the Legal Status of Aliens of 2004 (Law No. IX-2206, 29 April 2004, amended by Law No. X-1442, 1 February 2008)

Article 87 Granting Subsidiary Protection

1. Subsidiary protection may be granted to an asylum applicant who is outside his country of origin and is unable to return to it owing to a well-founded fear that:
  - 1) he will be tortured, subjected to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment;
  - 2) there is a threat that his human rights and fundamental freedoms will be violated;
  - 3) his life, health, safety or freedom is under threat as a result of endemic violence which spread in an armed conflict or which has placed him at serious risk of systematic violation of his human rights.
2. The decision on granting or refusing subsidiary protection to the asylum applicant shall be taken by the Migration Department

Article 130 Prohibition to Expel or to Return an Alien

1. It shall be prohibited to expel or to return an alien to a country where his life or freedom is under threat as he may be subjected to persecution on the grounds of race, religion, nationality, political opinion or

- membership of a social group or to a country from whence he may later be expelled into such a country.
2. An alien shall not be expelled from the Republic of Lithuania or returned to a country where there are serious grounds to believe that in the country the alien will be tortured, subjected to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.
  3. The provisions of paragraph 1 of this Article shall not apply with respect to an alien who for serious reasons constitutes a threat to the security of the Republic of Lithuania or who has been convicted by an effective court judgement of a serious or particularly serious crime and constitutes a threat to the public.
  4. The alien shall not be expelled from the Republic of Lithuania or returned to a foreign state if he has been granted the cooling-off period according to the procedure established by the Government of the Republic of Lithuania, during which he, as the present or former victim of human trafficking, has to pass a decision on cooperation with the pre-trial investigation body or the court.

Law on the Fundamental Children's Rights Protection

Article 10

...

2. It is forbidden to torture children, injure them, humiliate their honor and dignity, and treat them in a cruel way.

Article 49

...

2. Parents, also other legal representatives, may discipline the child, who skives to carry out his duties, for violations of discipline at their discretion, with the exception of physical or mental torture, other cruel treatment, humiliation of the child's honour and dignity.